

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Вроцлавський економічний університет (Польща)
Гентський університет (Бельгія)
UNIVERSITY ISMA (Латвійська республіка)
UNIVERSITY NORTH (Хорватія)
VARNA FREE UNIVERSITY «CHERNORIZETS HRABAR» (Болгарія)
Академія праці, соціальних відносин та туризму
Міжрегіональна Академія управління персоналом
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ
Матеріали XI Міжнародної
науково-практичної Інтернет-конференції**

25 квітня 2024 року

Полтава – 2024

Черненко Олена Михайлівна

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», асистентка кафедри публічного
управління, адміністрування та права*

Копленко Аліна Вікторівна

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»,
студентка бакалаврату, група 301-П, спеціальність «081 Право»*

ЕЛЕКТРОННЕ СУДОЧИНСТВО В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ПЕРЕВАГИ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Електронне судочинство в цивільному процесі становить одну з ключових інновацій у сфері правосуддя, що має за мету оптимізувати та спростити судові процедури за допомогою впровадження цифрових технологій. Цей напрямок розвитку судової системи не лише спрямований на підвищення ефективності та доступності правосуддя для громадян, але й на зниження адміністративного та паперового навантаження на суди, суддів та учасників процесу. Втім, як і будь-яке інноваційне втручання, електронне судочинство в цивільному процесі має свої переваги, виклики та перспективи розвитку, які потребують системного вивчення.

Забезпечення доступу до правосуддя в електронній формі стає ключовою задачею для держави, особливо під час воєнного стану. Практика Верховного Суду виокремила два методи щодо можливості подання до суду електронних процесуальних документів, підписаних електронним цифровим підписом. Перший метод дозволяє здійснювати подання через спеціалізовану підсистему «Електронний суд», вважаючи це належним та припустимим способом. Водночас, другий метод передбачає відправку документів на офіційну електронну пошту суду як належну та допустиму процедуру, хоча цей підхід ще не отримав законодавчого регулювання. В контексті справи № 565/195/19 Верховний Суд констатував, що при відправленні документів на електронну адресу суду вони обов'язково повинні містити електронний цифровий підпис замість сканованого [1]. Пояснення цього полягає у тому, що відсутність електронного цифрового підпису перешкоджає визнанню документа процесуальним, а тому заяви, підписані сканованим підписом, не відповідають вимогам процесуального права. Відповідно до статті 43 Цивільного процесуального кодексу України, процесуальні документи мають бути оформлені згідно з правилами, встановленими Положенням про Єдину судову інформаційно-комунікаційну систему і містити електронний цифровий підпис (ЕЦП). Таким чином, наявність ЕЦП є необхідною для аутентифікації документа в рамках інформаційних систем.

Розширення можливостей комунікації між судовою системою та її учасниками через інтеграцію з мобільним застосунком «Дія» становить собою значний прогрес у цифровізації правосуддя. Відтепер, громадяни мають змогу через додаток отримувати повідомлення про дати судових засідань, електронні версії судових рішень та виконавчих документів, а також здійснювати оплату судових зборів. Ця новація була реалізована в результаті прийняття спільного розпорядження Міністерства цифрової трансформації України та Державної судової адміністрації від 19 квітня 2021 року № 56/126, яке передбачає правила електронної взаємодії між Єдиним державним реєстром судових рішень та порталом державних електронних послуг «Портал Дія» [2].

У 2022 році стартувала розробка нового сервісу, призначеного для автоматичного відправлення судових повісток, повідомлень і викликів через месенджер Viber. Запуск цієї системи відбувся 15 лютого 2023 року. Для забезпечення доказової бази щодо відправлення та отримання повідомлень у Viber, дані про ці дії будуть фіксуватися та зберігатися в системі автоматизованого управління документами суду, щоб унеможливити їх видалення або модифікацію [3, с. 355]. Таке нововведення спрямоване на полегшення електронного спілкування між судами та учасниками процесу, сприяючи тим самим доступу до судового захисту і стає ще одним кроком на шляху до цифровізації судочинства в Україні.

Основною перешкодою на шляху до ефективного впровадження цифрового правосуддя є недостатня освіченість громадян щодо можливостей, переваг та доступу до необхідної підтримки. Для поліпшення цієї ситуації необхідно активно розповсюджувати інформацію через офіційні веб-сайти судових органів, державних установ, ЗМІ та через проведення інформаційних кампаній. Особлива увага повинна бути приділена розробці спеціалізованих інструментів та онлайн-ресурсів для осіб з інвалідністю, що дозволить забезпечити їм кращий доступ до електронного судочинства, особливо у час воєнного стану для ефективного захисту їхніх прав.

Таким чином, запровадження електронного судочинства в цивільному процесі прискорить зміцнення правової держави, сприятиме адаптації організаційно-правової регламентації діяльності судів до сучасних умов, забезпечить більшу доступність та ефективність правосуддя за умови подолання чинних викликів і забезпечення сталого розвитку та інновацій.

Література:

1. Постанова Верховного Суду від 26.05.2021 р. у справі № 565/195/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97393668> (дата звернення: 08.04.2024).

2. Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром судових рішень та Єдиним державним веб-порталом електронних послуг «Портал Дія»: Наказ М-ва цифр. трансформації України від 19.04.2021 р. № 56/126: станом на

20 серп. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0647-21#Text>
(дата звернення: 08.04.2024).

З. Владикін О., Білоусова К., Кісіль А. Роль цифрових технологій у здійсненні цивільного судочинства в умовах воєнного стану. *Наукові перспективи*. 2023. Т. 4, № 34. С. 349–360.

Ворона Вікторія Олександрівна,

Кондратенко Юлія Сергіївна

Національний університет

*«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» студентки
бакалаврату, група 401-ГД, спеціальність 029 «Інформаційна,
бібліотечна та архівна справа»*

ДИНАМІКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

У цифрову епоху право на інтелектуальну власність відіграє ключову роль у просуванні інновацій, технологічного прогресу та культурного обміну. Інтелектуальна власність – це закріплені законом права на результати інтелектуальної (креативної та творчої) діяльності у різних сферах: виробничій, науковій, літературній та художній. На думку науковців, на розвиток відносин у сфері інтелектуальної власності впливають економічний, правовий, соціальний, психологічний, науково-технічний аспекти [3, С. 123-124]. На нашу думку, з урахуванням перелічених чинників, розвиток відносин у сфері інтелектуальної власності є складним процесом, який вимагає інтегрованого підходу та взаємодії всіх зацікавлених сторін для забезпечення ефективного захисту та сприяння інноваційному розвитку.

На розвиток відносин у сфері інтелектуальної власності в цифрову добу впливає низка факторів, які допомагають простежити тенденції у цій сфері. По-перше, зростання значення нематеріальних активів. Нині креативність та інновації стають рушіями економічного зростання, що призводить до підвищення значення нематеріальних активів (патенти, авторські права, торговельні марки). Відповідно, інтелектуальне право відіграє більш важливу роль у захисті та стимулюванні інновацій. По-друге, глобалізація робить питання інтелектуальної власності все більш транснаціональними. Вона має значний вплив на інтелектуальну власність, вносячи як позитивні, так і негативні аспекти у сферу захисту та використання інтелектуальних прав [5], що зі свого боку призводить до потреби в гармонізації законодавства про інтелектуальну власність у різних країнах, а також до зростання значення міжнародних договорів та угод у цій сфері. Варто додати, що в юридичній літературі неодноразово зазначалося про доцільність створення в Україні спеціального суду з розгляду спорів у сфері інтелектуальної власності як окремого суду (зокрема, патентного, конкурентно-патентного суду) чи елемента в системі адміністративних або господарських судів. Однак